

SOCIETĂȚILE LITERAR - MUZICALE OGLINDITE ÎN FONDUL ANA - VOILEANU NICOARĂ (PENTRU PERIOADA 1870 - 1948)

MARIANA MARIAN

Marele cărturar Onisifor Ghibu afirma că “Ana Voileanu a fost fără nici o exagerare, cea dintâi muziciană cultă a vechiului Ardeal antebelic și postbelic, a fost cea mai mare pianistă română cu studii înalte la Viena și Berlin, ajungând să fie socotită de critica de specialitate din aceste două mari centre muzicale străine, drept una din cele mai mari, strălucite interprete, în special a lui I.S. Bach și I. Brahms din întreaga Europă”¹

Părinții, Octavia și Matei Voileanu, au participat intens la viața culturală a Sibiului și Brașovului, unde i-au crescut pe cei șase bucurii², dându-le o educație aleasă.

Ana Voileanu, după o solidă pregătire pianistică în țară și în străinătate, va activa în diferite societăți literare și muzicale din Sibiu, Brașov, Cernăuți, Viena, Budapesta, adunând mărturii, chipuri, amintiri, impresii de neuitat ale nașterii și consolidării culturii noastre naționale.

Bogat ilustrat, fondul Ana Voileanu-Nicoară, de la Direcția Județeană Cluj a Arhivelor Naționale cuprinde corespondență, memorii, jurnale, critici muzicale, discursuri omagiale, etc. ce reînvie vremurile de odinioară.

Ana Voileanu păstrează însemnările mamei sale, care-și amintea de anii de școală și de “*Reuniunea de cântări și de gimnastică*” din Brașov, unde se adunau elevii care “cântau și se amuzau”. Repetițiile se terminau cu un cortegiu în fruntea căruia mergea fanfara militară ce intona cântece naționale. După ea venea un student³ cu lentă tricoloră pe piept aducând steagul cel mare, apoi urmau școlarii în șir nesfârșit. Cântecele continuau la Stejăriș, la masa câmpenească.

1840-1880⁴ este perioada deșteptării naționale, orice conștiință simțea îndemnul primăvărat să facă o faptă bună, sau să aducă un gând frumos pentru înălțarea neamului.

¹ Direcția Județeană Cluj a Arhivelor Naționale, *fond Ana Voileanu Nicoară*, dosar 38, f. 363-365

² Nume dat copiilor înainte de Botez, în vechiul Ardeal

³ Nume dat elevilor din ultima clasă de liceu

⁴ Cuvântare rostită în 6 mai 1922 la festivalul în onoarea maestrului Gh. Dima, cu prilejul jubileului de 40 de ani de activitate muzicală, *Fond Ana Voileanu*, dosar 23, vol. II, pag. 18 (106) Chipuri și mărturii

Pe plan literar se înființează în 1861 “Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român”, iar în 1871 ia ființă “Societatea pentru fond de teatru”, cu scopul mai îndepărtat de-a întemeia un teatru național, și cu scopul mai apropiat de a sprijini și îndruma începuturile de teatru românesc.

Poporul român avea o atragere și înțelegere și pentru frumusețile muzicii, dispunând de o comoară de doine, cântece și jocuri, bogate în motive și variate după ținuturi.

Înjghebarea primelor societăți pentru cultivarea muzicii pare mai veche decât organizarea societăților literare.

Protocolul bisericii greco-orientale române din Lugoj, scrie că adunarea bisericească, încă din 1840, votează un ajutor de 200 de florini pentru un grup de cântărești, care au fost trimiși la Timișoara pentru a învăța cântarea bisericească. Acesta este un început pentru ceea ce va însemna apoi “Reuniunea de cântări și muzică” din Lugoj (1900)

A doua societate corală mai veche - este “Corul vocal bisericesc al plugarilor din Chisăstău” (Banat) înființat în 1857.

Rând pe rând se înființează alte și alte societăți corale în întreg cuprinsul Ardealului, Banatului și a părților ungurene, numărul întrecând uneori cifra de 200.

Sibiul, oraș cultivat, în 1870 avea elemente suficiente și cu pricepere ca să înființeze o reuniune română de muzică, căci aici era concentrată ramura cărturarilor români: Mitropolia Românilor Greco-Orientali, Consistoriul Arhidiecezan Greco-Oriental, comitetul ASTREI, Banca “Albina”, Banca “Transilvania” etc.

La 16 noiembrie 1878, în sala cea mare a Seminarului Arhidiecezan din Sibiu s-a ținut ședința de constituire a “*Reuniunii române de muzică din Sibiu*”.⁵

În 1878 s-a întocmit Statutul, președinte a fost ales dr. Aurel Brote, directorul băncii “Transilvania”, secretar, Dimitrie Comșa, prof. la Seminarul Arhidiecezan, casier, Romul Petric, funcționar la Banca “Albina”, arhivar, Petru Ciora, funcționar.

Cei 69 de membri activi, sub conducerea directorului de muzică Karl Fröhling, își încep repetițiile, iar primele concerte au ca repertoriu exclusiv muzică clasică din muzica universală.

Până în 1880, repertoriile corurilor erau foarte sărace în compoziții originale românești, cântându-se mai ales muzică italiană, germană, sârbească. Nu se cânta muzică bisericească și nici lumească. Conform Statutului, *Reuniunea...* trebuia să cultive pe lângă muzică clasică și muzica națională, cu scopul de a susține și întări conștiința națională. În 1881 este chemat de la Brașov Gh. Dima, personalitate muzicală marcantă, care prin activitatea sa la Sibiu (1881-1889) va aduce glorie “*Reuniunii române de muzică din Sibiu*”.

Viața și activitatea lui Gh. Dima⁶ au fost strâns legate de viața și istoria românimii ardeleni, dezvoltarea spirituală a muzicianului și omului Gh. Dima a fost

⁵ Direcția Județeană Cluj a Arhivelor Naționale, Voileanu Matei, 25 de ani din viața *Reuniunii române de muzică din Sibiu*, Sibiu 1905

⁶ D.J.C.A.N., fond Ana Voileanu-Nicoară, dosar 12, f.1

condiționată de problemele multiple ce se cereau îndeplinite pe teren cultural în Ardeal, încât a refuzat gloria ce i-o promitea Apusul, considerând că are o misiune de îndeplinit pentru țara sa.

Gh. Dima primește sarcina creării unei culturi muzicale generale românești, punându-și toată priceperea pentru realizarea marilor interese naționale.

“În Ardeal trăiau doinele ciobanilor, horele satelor și pricesnele liturghiilor“. Ele exprimau sufletul poporului nostru și erau un mijloc de manifestare a dorului, a bucuriei sau a jalei, tristeții, înstrăinării.

Gh. Dima a iubit adânc și a înțeles cu duioșie acest cântec al țăranului român, a înțeles că în muzica românească zace una din caracteristicile cele mai puternice ale etnicului românesc, de aceea adună aceste melodii populare, cu o hărnicie de albină.

Îndrăgostit de calitatea superioară a muzicii populare, Gh. Dima a prelucrat pentru cor zeci de melodii populare românești, din cele mai alese, dându-le drept de existență printre cântecele popoarelor lumii, a scos din uitare și a re-creat atât de emoționantele cântece bătrânești, a armonizat măiestrit colindele, cântecele de stea, doinele și horele românești, imprimând tuturor ceva din sufletul său nobil de artist și de om excepțional.

La Sibiu, (1881-1899), Brașov (1899-1916) și apoi la Cluj (1917-1925) Gh. Dima a scris peste 200 de lucrări originale, care vor fi cântate cu toate ocaziile festive, neexistând nici un eveniment cultural la care să nu participe sub conducerea lui Gh. Dima “Reuniunea....”, fiind răsplătită de un public numeros și de ovații puternice.

Repertoriul vorbea de la sine despre erudiția interpretării: S-au interpretat pagini din muzica universală: H. Bianchi, A. Cohen, Ludvig van Beethoven, Rubinstein, Haydn, Z. Lubicz, Schubert, Humpel, Fr. Mendelssohn-Bartholdy, Schumann, C.M. Weber, W.A. Mozart, Al. Flechtemacher, F. Chopin, Rossini, Hans Huber; etc. precum și piesele originale ale autorilor români: A. Bena, G. Dima, F. Flondor, I. Georgescu, D.G. Țiriac, I. Mureșan, G. Musicescu, H. Popovici, I. Vidu etc.

Pe lângă creațiile originale cu filon folcloric ale lui G. Dima: “Codrul verde nu mai este“, “Ziua bună“, “Hora“, “Mama lui Ștefan cel Mare“, Corul Reuniunii a cântat cântecele populare armonizate, prelucrate pentru cor de Gh. Dima, care au pătruns adânc în sufletul și conștiința poporului român, încât partiturile au fost preluate de învățători și cântecele se puteau auzi în toate colțurile țării. “Parcă întregul Ardeal cânta“, “Copilă tinerică“, “Două inimi nu-mi dau pace“, “Cucuruz cu frunza-n sus“, “Fântână cu trei izvoare“, “Miezul nopții“, “Sărmană frunză“ - pe muzică de Gh. Dima. Gh. Dima va introduce pentru prima dată în muzica corală muzica bisericească și lumească, pornind de la cântecele populare.

Matei Voileanu (solist în corul Reuniunii și ales de două ori președinte) a cunoscut îndeaproape întreaga activitate a Reuniunii, pe care a consemnat-o în opera sa, “25 de ani din viața Reuniunii române de muzică din Sibiu“, pentru perioada

1878-1904⁷ menționând că în 1878-1881 corul Reuniunii a interpretat 545 piese, din care 59 instrumentale, 214 românești, 272 din muzica clasică universală numărul acestora măririndu-se în perioada următoare de activitate a Reuniunii, solicitându-se compozitorilor români piese originale.

Reuniunea a prezentat numeroase spectacole, compozițiile lui Gh. Dima s-au bucurat de un succes răsunător, devenind foarte cunoscute și răspândite: “De ce nu-mi vii”, “Somnoroase păsările”, “Mândruliță de demult”, “Sub fereastra mândrii mele”, “Cucule cu peana sură”, colindele: “O, ce veste”, “Leagăn verde”, “Nunta din Cana” și cântări populare “Iată, hora se pornește”, cu text de V. Alecsandri, cu un puternic avânt național, “Codrul verde nu mai este” și cântecele originale ale lui Gh. Dima “La un loc cumplit sălbatic”, “Cerul meu”, precum și cântece originale religioase: “Doamne, Isuse Cristoase”, “O, ce veste minunată”, “Rugăciune”.

Ziarele vremii consemnează triumful repurtat de Reuniune: “Telegraful român” nr. 138/1882 releva: “Întâiași dată au auzit într-un concert o cântare religioasă din biserica noastră greco-ortodoxă”.⁸

Același ziar, în 1885 sintetizează: “Puterea de viață a unei națiuni se manifestă prin gradul ei de cultură. “Reuniunea de cântări, condusă cu mult zel de Gh. Dima... cultiva muzica nu spre a produce efecte momentane... ci spre a perfecționa gustul publicului prin reproducerea operelor de valoare, atât din muzica noastră națională, lumească sau bisericească, cât și din operele străine.”

Un aport deosebit l-a avut *Reuniunea română de muzică din Sibiu* în activitatea desfășurată în scopuri culturale și de binefacere.

Românii din Transilvania realizând o expoziție națională la Sibiu în 1881, Reuniunea... participă cu operele originale ale lui Gh. Dima. “Două inimi nu-mi dau pace” și două cântece populare românești prelucrate “Hei, leliță din cel sat” și “Cucuruz cu frunza-n sus”, zgomotos aplaudate.

Adunarea generală a ASTREI, ținută la Sibiu în 16 august 1887 este urmată de un concert al Reuniunii. S-a cântat muzică clasică: Brahms, R. Wein Wurm; Rossini, W. Gade. “Pavilionul era înghesuit de lume, concertul a fermecat publicul așa de tare încât pe lângă tot zăduful cel mare și îmbulzeala strivitoare, publicul nu mai contenea cu aplauze”.⁹

Jubileul a 25 de ani de la moartea “Marelui Andrei”, mitropolitul Andrei Șaguna, a constituit un act de pietate a ASTREI, la care a participat și Reuniunea...

“*Reuniunea română de muzică din Sibiu*” a participat la numeroase acțiuni cu scop de binefacere, de ajutorare a celor săraci. Societatea “*Ajutorarea copiilor săraci din București*”. Îi solicită lui Gh. Dima participarea la un concert în Sala Ateneului în scop filantropic, sumele strânse fiind folosite pentru copiii săraci ai Bucureștiului.

⁷ Direcția Județeană Cluj a Arhivelor Naționale, Matei Voileanu, *25 de ani din viața Reuniunii române de muzică din Sibiu*, Sibiu 1905, 44/1905, f. 170-175

⁸ *Ibidem*, pg. 12

⁹ *Ibidem*, pg. 12

În perioada 1894-1895 Reuniunea va da alte concerte cu scop filantropic la Brașov, Sibiu, Săliște, iar în anul 1896, concertul de la Alba-Iulia avea ca scop filantropic înlesnirea unui membru activ al Reuniunii... de-a studia la Conservatorul din Lipșca.

“Telegraful român” (1896) consemna că “Spre Alba-Iulia a peregrinat duminică lumea din mari depărtări: Valea Mureșului, Munții Apuseni, Câmpeni, Abrud și Zlatna”.

“Toate hotelurile s-au umplut, că nu mai erau odăi. Seara la ora 8, sala hotelului era așa de îndesită de public ales și aproape curat românesc, încât căpitanul orașului a oprit vânzarea de bilete”¹¹

Din 1899 Gh. Dima se mută la Brașov, unde va conduce “Reuniunea de cântări”, aici introduce o disciplină muzicală exemplară și creează noi capodopere muzicale: “Cântecul păstorului”, “A venit un lup din crâng”, baladele: “Ôtefan Vodă și codrul”, “Groza”, cântecul popular “Ciobanul”, colinda “Trei păstori” și cântecele pentru copii: “Îngerelul”, “Cântecul iezilor”. La Sibiu, acțiunile culturale de acest gen continuă până în 1901, când la 9 septembrie este adunată toată “floarea românimii din Ungaria și România”, la Adunarea Generală a ASTREI din Sibiu. Reuniunea... prezintă un bogat și variat concert.

Ana Voileanu va participa la toate activitățile culturale inițiate de ASTRA la Sibiu, începând cu 1922 devenind membră pe viață a ASTREI.

Însemnările lui Matei Voileanu privind activitatea “Reuniunii române de muzică din Sibiu” se opresc în anul 1904¹² dar alte aspecte legate de activitatea Reuniunii (1906-1928), sau a altor societăți literare și muzicale din țară și din străinătate sunt relevante în memoriile Anei Voileanu.

Tânăra pianistă, Ana Voileanu, participă în 1906 cu *Reuniunea română de muzică din Sibiu* la turneul din București, în cadrul festivităților expoziției, unde se interpretează muzică clasică și românească.

“De la Turnu-Roșu încolo toată lumea se îmbulzise să privească cu o clipă mai devreme, la Căineni, primii grăniceri români, primul sat din România. La gările mai mari ne întâmpinau autoritățile cu pâine și sare, cu discursuri, urale și coruri. Noi, tinerii, asistam la aceste evenimente cu bătaie de inimă, mâncând din ochi totul: oameni, porturi, așezări și ne părea că și aerul era oarecum “altfel” ca dincolo, în Ardealul străjuit de munți”.¹³

¹¹ *Ibidem*, pg. 68; 135; 138

¹² Fond citat, *op. cit.*, pg. 170-175

Președinții Reuniunii: 1878-1889 - Dr. Aurel Brote

1889-1898 - Gh. Dima

1898-1900 - Matei Voileanu

1900-1901 - Dr. Ioan Stroia

1901-1903 - Dr. Vasiliu Bologa

1903-1904 - Matei Voileanu

1906-1928

¹³ D.J.C.A.N., *Fond Ana Voileanu-Nicoară*, dosar 22, Chipuri și amintiri, pg. 64

La Sibiu, Ana Voileanu este martora avântului pe care îl iau societățile literare, are plăcuta surprindere să regăsească în prietenul din copilărie Tavi, pe marele poet Octavian Goga. Volumul de "Poezii" al poetului produce asupra pianistei o vie emoție: "Ce limbă venită din străfunduri de veac, de o energie, o savoare și o plasticitate cu totul neobișnuite, ce iz românesc fermecător! Ce cuvinte mari, fierbinți."

Grupăți în jurul poetului (proaspăt căsătorit cu bălaia Hortensia Cosma), în jurul revistei "Luceafărul" și a "Școlii de menaj" inițiată de gruparea "Femeilor române din Sibiu" de sub conducerea d-nei Cosma, săptămânal Ana Voileanu se întâlnea cu "Tavi și Tani", Claudia Goga, Tullia Bogdan, Victor Eftimiu, George Tulbure etc., petrecând seri încântătoare de poezie. Poetul "vorbea cu voce scăzută, povestea lucruri deosebite, personale, încât foarte curând încetai să-l mai întrerupi, lăsându-l să se lase de furat de amintiri, de mărturisiri"¹⁴

Aflată la studii, la Conservatorul din Viena, Ana Voileanu participă în 1911 la prima ședință literar-artistică a noului comitet la Societății literare "România Jună" din Viena, în frunte cu Zaharia Maniu, președinte, și Iuliu Crișan - vicepreședinte. Au participat aproape toate familiile fruntașe din Viena, "bravi ofițeri români", G.Dima etc. S-au recitat poezii de G.Coșbuc, "Imnul studenților" a fost cântat ca un fel de mărturisire, s-a citit o analiză excelentă a scrierilor lui Ion Agârbiceanu, iar pianista Ana Voileanu a interpretat la pian cântece pe versurile lui O.Goga. Într-un entuziasm de nedescris, s-a cântat "Colinda", apoi cântecul popular "Sus la crăsmă-n dealul mare" și "Tu n-ai la usa ta zăvor", de G.Dima.

Tânăra pianistă se întâlnea cu societatea românilor vienezi, sâmbăta seara la un local: "Dansam valsuri, dar mai ales hore și sârbe și trebuie să te afli printre străini ca să înțelegi bucuria frenetică cu care ne împreleteam brațele și săltam nesățioși în ritmul șărbelor dezlănțuite"¹⁵.

Cu ocazia sărbătorii tradiționale vieneze - alaiul trăsurilor și bătaii cu flori pe Blüten Korso din Viena - tinerimea română studioasă din Viena a făcut rost, Domnul știe de unde, de un car țărănesc, tras de o pereche de boi albi, pe care l-au împodobit cu crengi de brad, cununi de grâu și panglici tricolore; Tinerii români, îmbrăcați în costume naționale ce scânteiau în soare, cu flori în păr și la pălăriute, au primit aclamațiile și premiul vienezilor pentru nota națională a carului alegoric.

Revenită în țară, Ana Voileanu se afirmă ca pianistă, și participă în 1911 cu "*Societatea teatrală română din Transilvania și Ungaria*", finanțată de fondul de teatru al ASTREI, la un turneu prin Bihor, Sălaj, Sătmar, Maramureș, în compania lui Ionel Crișan, surorile Popa Radu și C.Calmus Ky. Ana Voileanu scria: "Doamne, ce primiri și găzduiri și petreceri până-n zori, după spectacole cu lăutari și jocuri românești, de ne scăpărau călcăile în horele, sârbele și învărtitele zvăpăiate"¹⁶.

¹⁴ *Ibidem*, pg. 77

¹⁵ *Ibidem*, pag.85.

¹⁶ *Ibidem*, pag.93.

În 1911-1913 viața culturală a Sibiului pulsa viguros. "Lucaefărul" era citit cu pasiune, poeziile lui Octavian Goga, ale Mariei Cuntan și Ecaterinei Pitiș, ale lui Ion Borcea, proza lui Agârbiceanu, A Ciura ... răsunau în inimile noastre. Veneau la șezătorile literare, din București, Corneliu Moldovanu, Ștefan Iosif, G.Coșbuc, A.Anghel, Emil Gârleanu, Ion Minulescu, A.Stamatiad, E.Lovinescu, C. Theodorian, Al. Vlahuță, Cincinat Pavelescu. Aplaudam și răsfățau pe Aurel Vlaicu, "Zburător cu neagre plete", și organizam expoziții de țesătură și broderii țărănești, baluri la care costumu8l național era obligatoriu"¹⁷.

În 1912, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de activitate (1862-1912), *Societatea academică "Petru Maior" din Budapesta* organizează un jubileu cu caracter cultural-național, sub patronajul unor înalte personalități, arhiep. Ioan Mețianu, Victor Mihaly de Apsa, Ioan Papp, dr. Dimitrie Radu, dr. Vasile Hossu, Andrei Bârsean, Valeriu Braniste, Vasile Goldiș, dr. Vasile Lucaciu, dr. Iuliu Maniu, G.Pop de Băsești, Ant. Macsony de Foen, discursurile subliniind rolul artiștilor în dezvoltarea culturii naționale. Programul cultural a cuprins: "Potpuriu românesc", Iacob Mureșanu; "Un falnic gals" - cor mixt, solist Ionel Harșia; romane, interpretate de Ștefan Mărcuș; Ana Voileanu a interpretat la pian "Nocturna" de Chopin; cor mixt "Negruța" de I.Vidu și "Hora" de G. Dima, cântată de cor.

S-a dansat hora, sârba, romana, călușerul, bătuta, toate dansurile fiind înscrise într-o cârtică de dans, cu motiv popular și tricolar românesc.

Tot în același an, 1912, Ana Voileanu este invitată de Societatea muzicală "Armonia" din Cernăuți să interpreteze muzică clasică și românească. S-a cântat Porumbescu "Serenada", V.Vasilescu "Armele lui Iancu", Brediceanu "Preludiu", Muzicescu "Cântec bisericesc în 7 voci".

Strădania artiștilor de-a dezvolta cultura românească și-a găsit încununarea în 1919, când la Cluj, G.Dima a fost ales director al Conservatorului de Muzică și Artă Dramatică (devenit apoi "Conservatorul Gh. Dima"); Spectacolul de inaugurare al Teatrului național cu "Poemul Unirii" al lui Zaharia Bârsan, începând cu cuvintele rostite solemn de Olimpia Bârsan: "S-a potolit furtuna", iar Opera Română și-a deschis porțile cu "Aida" de Verdi; Primul director al Teatrului Național a fost poetul și actorul Zaharia Bârsan; primul director al Operei Române a fost D.Popovici - Bayreuth. În 1934 se va înființa și Societate Filarmonică "Gh.Dima" din Cluj care a educat gustul artistic al marelui public, prin audiții simfonice, dând ocazia tinerilor compozitori români să se afirme.

Activitatea Anei Voileanu continuă, dând curs invitației "*Reuniunii Femeilor Române*" din Timișoara existând o tendință tănuită de-a demonstra publicului că viața muzicală românească este la nivel apusean. Participă, de asemenea, și la "*Societatea Amicii Muzicii*", din Sibiu (1928), precum și la activitățile "*Reuniunii române de Muzică Gh.Dima*" din Sibiu (nume primit după moartea compozitorului), care serba 50 de ani de activitate culturală muzicală (1878-1928).

¹⁷ *Ibidem*, pag. 58.

În 1931 Ana Voileanu primește invitația “*Societății Compozitorilor Români*”, înființată în 1920 din inițiativa unor compozitori, în frunte cu C.Brăiloiu și Nona Otescu, cu scopul de-a uni toate forțele în vederea creării unei muzici românești. Președinte a fost ales G.Enescu, s-a stabilit scopul de cea mai mare importanță pentru mișcarea muzicală românească: “să se ajute dezvoltarea producției muzicale de a-și auzi și tipării lucrările, să se apere interesele creatorilor noștri muzicali dincoace și dincolo de hotare!

S-au tipărit lucrările lui Kiriac, Muzicescu, Brăiloiu, Negru, Jora, muzica originală românească fiind prețuită la adevărata ei valoare și pornind de la doine, hore devine transfigurarea muzicalității colective a poporului, o sinteză a sufletului românesc¹⁸.

“De azi pe mâine, începând cu 2 septembrie 1940, se formează o uriașă cicatrice între cele două jumătăți sângerânde ale Ardealului rupt în două. Refugiată la Timișoara, Ana Voileanu își găsește alinare în asociațiile culturale constituite d-hoc; Alături de artiștii clujeni și timișoreni participă la spectacole, serate muzicale cântând la pian muzică din repertoriul clasic și românesc. Revenită la Cluj în calitate de profesoară de pian la Conservator refrenul anilor 1947-1948 poate fi concentrat în cuvintele: “mai departe! mai departe!”¹⁹ pentru a pune toată puterea, tot sufletul pentru crearea unei culturi românești. (Documentele fondului se referă și la alte evenimente muzicale, până în 1970).

Concluzie

Fondul Ana Voileanu-Nicoară (nume primit de artistă în urma căsătoriei cu ziaristul Nicoară) este oglindă vie a Societăților literare și muzicale din țară și străinătate, acestea contribuind la formarea și dezvoltarea unei culturi naționale.

LITERARY-MUSICAL SOCIETIES (1870-1948) DEPICTED IN ANA VOILEANU-NICOARĂ'S FOND (ABSTRACT)

The great scholar Onisifor Ghibu stated that Ana Voileanu was the first educated musician of the pre-war and post-war old Transylvania without any exaggeration. She was the greatest Romanian pianist being educated at colleges in Vienna and Berlin, one of the most important interpreters, especially of J.S. Bach and J. Brahms in the whole Europe.

The archival fond “Ana Voileanu-Nicoară”, that is kept in the repository of Cluj County Directorate of National Archives, comprises diaries, correspondence, well-illustrated “portraits and memories” about the literary-musical societies from Brașov, Sibiu, Vienna, Cernăuți, Berlin, Budapest and Cluj. They revive the old times concerning the improvement of our national culture.

¹⁸ *Ibidem*, pag. 77 (vol.II).

¹⁹ *Ibidem*, pag. 205

“The Reunion of seeking and gymnastics“ from Braşov and “The Romanian Musical Reunion“ from Sibiu (1878-1928) are closely connected to the Transylvanian Romanian life and history, also with G. Dima’s name, which led them to glory. The fact that G. Dima understood that one of the strongest characteristics of the Romanian ethnic could be found in the Romanian music made him love and realise the Romanian folk song, that conveyed home sickness, joy, suffering, sorrow, estrangement.

Being fond of the high quality of the folk music, G. Dima took over tens of Romanian folk themes for the chorus, the best ones, giving them the right of existence among the songs of the world; he also put the exciting old songs out of oblivion and created them again; he harmonised the carols star songs, doinas and Romanian circle dances (horas), lending them something of his noble soul as an artist and an extraordinary man.

The rules of the Romanian Musical Reunion made in 1878 had as a main purpose to create a national music. This was to be followed by all the presidents of the reunion, such as: Dr. Aurel Brote (1878-1889), G. Dima (1889-1898), Matei Voileanu (1898-1900), Dr. Ioan Stroia (1900-1901), Dr. Vasiliu Bologna (1901-1903), Matei Voileanu (1903-1904).

In his work “25 years of the life of the Romanian Musical Reunion from Sibiu“, 1905, Matei Voileanu made mention of the period between 1878-1881 when the Reunion come to perform on the stages in Sibiu, Braşov, Sălişte, Sinaia and Bucharest. There performed 545 pieces, of which 59 instrumentals ones, 214 Romanian ones and 272 from the world classical music. They performed musical pieces from the following composers: H. Bianchi, A. Cohen, Ludwig van Beethoven, Rubinstein, Haydn, Z. Lubicz, Schubert, Humpel, Fr. Mendelssohn-Bartholdy, Schuman, C.M. Weber, W.A. Mozart, Al. Flechtenmacher, F. Chopin, Rossini, Hans Huber, A. Bena, G. Dima, F. Flondor, I. Georgescu, D.G. Tiriac, I. Mureşan, G. Musicescu, H. Popovici, I. Vidu etc.

This Reunion took part to all festive events and it was rewarded by a numerous auditorium and prolonged cheers; it did its best for some charity and cultural actions or actions organised by “ASTRA“.

In her work “Portraits and memories“, in her reverential and commemorative speeches, in her correspondence etc. Ana Voileanu revived the literary societies, where the poem “Evening morning star“ had been read enthusiastically, then Goga’s, Cunţan’s, Pitiş’s and Borcea’s poems, Agârbiceanu’s and Ciura’s prose sounded in the young people’s hearts. These “literary soirées“ were joined by Corneliu Moldovan, Ştefan Iosif, George Coşbuc, A. Anghel, Emil Gârleanu, Ion Minulescu, A. Stamatiad, E. Lovinescu, C. Theodorian, Al. Vlahuţă, Cincinat Pavelescu and Aurel Vlaicu “the flyer with black plait“.

As a student of Academy of Music in Vienna, 1911, Ana Voileanu took part to the first artistically-literary meeting of the new committee belonging to the Literary Society “România Jună“ from Vienna, with Zaharia Maniu at its chairman and I. Crişan as its vice-chairman.

Ana Voileanu played the piano songs concerning Goga's verse. There they sang "The Carol" and folk songs. The great pianist wrote about that event: "We were dancing waltz and mainly Romanian circle dances (horas) and Romanian folk dances; you must be among the foreigners to understand the passionate happiness with which we threw our arms round somebody's neck and we stood on tiptoe greedily at a rapid pace of the broken loose Romanian folk dances".

Ana Voileanu's memories reveal aspects of her activity in The Academic Society "Petru Maior" from Budapest (1912), in The Musical Society "Armonia" from Cernăuți (1912), in the Society "The Friends of Music" (1928), in the Romanian Musical Reunion "Gh. Dima" from Sibiu (1928), and in the Romanian Composers Society (1920) as well as in ASTRA – becoming their member for life since 1922.

In 1919, at Cluj, she became a pianist teaching at the Academy of Music and Dramatic Art (later the Academy of Music "Gh. Dima"). Her activity of the following years can be expressed in this way: "Go on! Go on!"; her talent as a pianist was used in order to promote the Romanian genuine music.